

CUPRINS

EDITORIAL

Roxana Dan – Câteva gânduri ale redactorului-șef 11

I. DOCTRINĂ

Cristina Ramona Duță – *Învestirea instanței de executare, de către creditor, cu o cerere de stabilire a daunelor moratorii pentru obligații bănești cuprinse într-un titlu executoriu. Analiza Deciziei nr. 50/21 octombrie 2024 pronunțată de completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept al Înaltei Curți de Casație și Justiție* 13

Nicolae Sergiu Cârlan – *Noțiunea de domiciliu în vederea stabilirii competenței instanței de executare versus legala comunicare a actelor de executare în procedura de executare silită* 32

Cristian Ioan – *Despre (im)posibilitatea executării silite a bunurilor ridicate în cursul procesului penal* 44

Nicoleta Lucaciu – *Hotărârea judecătorească pronunțată de instanța de contencios administrativ. Aspecte particulare în privința executării silite* 59

II. PRACTICĂ JUDICIARĂ COMENTATĂ

Șerban Mircioiu – *Sume de bani datorate în viitor. Termenul pentru formularea cererii de validare a popririi. Tardivitate* 66

Sabin Liviu Gherdan – *Încheiere de încuviințare executare silită admisă. Obligarea executorului judecătoresc la plata cheltuielilor ivite cu imprimarea cererii de executare trimise via e-mail. Nelegalitatea măsurii* 76

I. DOCTRINĂ

ÎNVESTIREA INSTANȚEI DE EXECUTARE, DE CĂTRE CREDITOR, CU O CERERE DE STABILIRE A DAUNELOR MORATORII PENTRU OBLIGAȚII BĂNEȘTI CUPRINSE ÎNTR-UN TITLU EXECUTORIU. ANALIZA DECIZIEI NR. 50/21 OCTOMBRIE 2024 PRONUNȚATĂ DE COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT AL ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

*Lect. univ. dr. **Cristina Ramona Duță**
cercetător-asociat al Institutului de Cercetări Juridice
„Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române**

Rezumat

Dreptul creditorului la repararea prejudiciului suferit prin neexecutarea totală sau parțială a obligației de către debitor cunoaște o reglementare amplă în capitolul II Secțiunea a IV-a din Codul civil. Astfel cum s-a arătat în mod plastic¹, tema răspunderii contractuale, în sensul clasicizat, ce desemnează dreptul la daune-interese pentru neexecutarea lato sensu a contractului, reprezintă un numitor comun al tratatelor și cursurilor universitare privitoare la dreptul român al obligațiilor. Normele dreptului substanțial în materia executării obligațiilor stabilite prin hotărâri judecătorești sau alte titluri executorii prevăzute de lege se corelează, în mod corespunzător, cu normele dreptului procesual civil, din materia executării silite.

În procesul interpretativ al normelor juridice, de drept material sau de drept procesual, un rol esențial revine instanțelor de judecată. Atunci când modul de interpretare al acestora ar fi de natură să conducă la apariția unei jurisprudențe

* Autoarea este fost Președinte al Tribunalului Constanța, în prezent cadrul didactic titular al Facultății de Drept din cadrul Universității Ovidius Constanța și cercetător-asociat al Institutului de Cercetări Juridice „Acad. Andrei Rădulescu” al Academiei Române.

¹ C. Paziuc, *Răspunderea contractuală. O analiză juridică și economică*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 15.

divergente, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile asupra unei chestiuni de drept devine nu doar o cale prin care se previne apariția unei jurisprudențe neunitare, ci și pentru asigurarea, pe această cale, a securității raporturilor juridice. Spre exemplu, principiul reparării integrale a prejudiciului, cu elementele sale constitutive – pierderea efectiv suferită (damnum emergens) și beneficiul nerealizat (lucrum cessans), deși tratat în mod amplu de doctrină, poate provoca judecătorul național confruntat cu problema de a ști ce elemente trebuie incluse sau, dimpotrivă, excluse din calculul daunelor-interese într-o anumită situație data.

Creditorul are dreptul la îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligații, postulează Codul civil în art. 1.516. A executa o obligație nu a avut și nu are însă semnificația acordării, către creditor, doar a valorii prestației datorate de debitor. Dimpotrivă, principiul reparării integrale a prejudiciului impune și acordarea acelor sume destinate să repare pierderea suplimentară cauzată creditorului față de valoarea intrinsecă a prestației ce l se datora. Executarea în natură a obligației ar trebui să genereze pentru creditor un beneficiu, iar nu o însărăcire; acesta era interesul creditorului².

Potrivit dispozițiilor art. 628 alin. (4) C. pr. civ. „Dacă titlul executoriu nu cuprinde dobânzi, penalități sau alte sume, însă ele se cuvin de plin drept creditorului, potrivit dispozițiilor art. 1.535 C. civ. sau altor dispoziții legale speciale, acestea vor fi stabilite de către instanța de executare, la cererea creditorului, prin încheiere data cu citarea părților”.

Prin dec. nr. 50/21 octombrie 2024 a ICCJ, ce face obiectul analizei prezentului articol, instanța supremă a oferit o dezlegare noțiunii „de plin drept”, respectiv stabilit, în interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 628 alin. (4) C. pr. civ., raportate la art. 1.535 din Codul civil, dacă acestea sunt incidente și trebuie aplicate de către instanța de executare și în cazul în care creditorul solicită penalități de întârziere stabilite convențional de părți.

Cuvinte-cheie: titlu executoriu; dobânzi, penalități sau alte sume; neplată la scadență; sume ce se cuvin de drept creditorului; dobândă remuneratorie; dobândă moratorie sau penalizatoare; clauză penală; instanța de executare.

LA DEMANDE DU CRÉANCIER AU JUGE DE L'EXÉCUTION POUR LA FIXATION DE DOMMAGES-INTÉRÊTS MORATOIRES POUR DES OBLIGATIONS PÉCUNIAIRES CONTENUES DANS UN TITRE EXÉCUTOIRE. ANALYSE DE LA DÉCISION N° 50/21 OCTOBRE 2024 DE LA FORMATION DE JUGEMENT DE LA HAUTE COUR DE CASSATION ET DE JUSTICE

Résumé

Le droit du créancier à la réparation du préjudice subi par l'inexécution totale ou partielle de l'obligation par le débiteur est largement réglementé dans le chapitre

² *Idem*, p. 200.

II, section IV du Code civil. Comme cela a été démontré de manière plastique³, le thème de la responsabilité contractuelle, au sens classique, qui désigne le droit à des dommages-intérêts pour l'inexécution lato sensu du contrat, est un dénominateur commun des traités et des cours universitaires sur le droit roumain des obligations. Les règles du droit matériel relatives à l'exécution des obligations établies par des jugements ou d'autres titres exécutoires prévus par la loi sont corrélées, en conséquence, avec les règles du droit procédural civil dans le domaine de l'exécution forcée.

*Les tribunaux ont un rôle essentiel à jouer dans le processus d'interprétation des règles de droit matériel ou procédural. Lorsque leur interprétation risque de conduire à l'émergence de jurisprudences divergentes, le renvoi préjudiciel devant la Haute Cour de cassation et de justice devient non seulement un moyen de prévenir l'émergence de jurisprudences divergentes, mais aussi d'assurer la sécurité des relations juridiques. Par exemple, le principe de la réparation intégrale du dommage, avec ses éléments constitutifs – la perte effectivement subie (*damnum emergens*) et le bénéfice non réalisé (*lucrum cessans*) – bien que largement traité par la doctrine, peut, dans une situation donnée, confronter le juge national au problème de la détermination des éléments à inclure ou, au contraire, à exclure du calcul des dommages-intérêts.*

Le créancier a droit à l'exécution complète, exacte et ponctuelle des obligations, postule le code civil à l'article 1.516. L'exécution d'une obligation n'a pas signifié et ne signifie pas, cependant, que le créancier ne se voit accorder que le montant de la prestation due par le débiteur. Au contraire, le principe de la réparation intégrale du dommage exige également l'octroi des sommes destinées à compenser le préjudice supplémentaire causé au créancier par rapport à la valeur intrinsèque de la prestation qui lui est due. L'exécution de l'obligation en nature doit être dans l'intérêt du créancier⁴.

Selon l'article 628, alinéa 4 du code de procédure civile « Si le titre exécutoire ne comprend pas les intérêts, pénalités ou autres sommes, mais qu'ils sont dus au créancier de plein droit, en vertu des dispositions de l'article 1535 du code civil ou d'autres dispositions légales spéciales, ils sont déterminés par le juge de l'exécution, à la demande du créancier, par une décision rendue après que les parties ont été appelées».

Par l'arrêt n° 50/21 octobre 2024 de la Haute Cour de cassation et de justice, objet du présent article, la Cour suprême a apporté une solution à la notion de « plein droit », à savoir établi, dans l'interprétation et l'application des dispositions de l'art. 628 alinéa 4 du Code de procédure civile, visées à l'art. 1.535 du Code civil, si elles sont incidentes et doivent être appliquées par le juge de l'exécution également dans le cas où le créancier demande des pénalités de retard fixées par accord entre les parties.

³ C. Paziuc, *La responsabilité contractuelle. Une analyse juridique et économique*, Ed. Universul juridic, Bucharest, 2019, p. 15.

⁴ *Idem*, p. 200.

Mots-clés: titre exécutoire; intérêts, pénalités ou autres montants; défaut de paiement à l'échéance; montants dus au créancier; intérêts moratoires; intérêts de retard ou pénalités; clause pénale; tribunal d'exécution.

THE CREDITOR'S APPLICATION TO THE EXECUTING COURT FOR THE ESTABLISHMENT OF DEFAULT DAMAGES FOR PECUNIARY OBLIGATIONS CONTAINED IN AN ENFORCEABLE TITLE. ANALYSIS OF DECISION NO. 50/21 OCTOBER 2024 OF THE PANEL FOR THE RESOLUTION OF POINTS OF LAW OF THE HIGH COURT OF CASSATION AND JUSTICE

Abstract

The creditor's right to compensation for damages suffered by total or partial non-fulfillment of the obligation by the debtor is extensively regulated in Chapter II Section IV of the Civil Code. As it has been shown in a plastic manner⁵ the subject of contractual liability, in the classicized sense, which designates the right to damages for non-performance lato sensu of the contract, is a common denominator of treatises and university courses on Romanian law of obligations. The rules of substantive law on the enforcement of obligations established by court judgments or other enforceable titles provided for by law are correlated, accordingly, with the rules of civil procedural law in the field of enforcement in execution.

*The courts have an essential role to play in the process of interpreting the rules of substantive or procedural law. When the way in which they are interpreted is likely to lead to divergent case-law, referral to the High Court of Cassation and Justice for a preliminary ruling on a question of law becomes not only a way of preventing the emergence of divergent case-law, but also of ensuring the security of legal relations. For example, the principle of full compensation for damage, with its constituent elements – the loss actually suffered (*damnum emergens*) and the benefit not realized (*lucrum cessans*) – although widely dealt with in legal doctrine, may, in a given situation, cause the national court to face the problem of deciding which elements should be included or, on the contrary, excluded from the calculation of damages.*

The creditor has the right to the full, exact and timely fulfillment of obligations, postulates the Civil Code in art. 1.516. Performing an obligation did not and does not mean, however, that the creditor is granted only the amount of the service owed by the debtor. On the contrary, the principle of full compensation for damage also requires the award of those sums intended to compensate the creditor for the additional loss caused to the creditor in relation to the intrinsic value of the performance owed to him. Performance of the obligation in kind should be in the creditor's interest⁶.

⁵ C. Paziuc, *Contractual liability. A legal and economic analysis*, Ed. Universul juridic, Bucharest, 2019, p. 15.

⁶ *Idem*, p. 200.

According to Article 628, paragraph 4 of the Code of Civil Procedure „If the enforceable title does not include interest, penalties or other sums, but they are due to the creditor by operation of law, according to the provisions of Article 1.535 of the Civil Code or other special legal provisions, they shall be determined by the enforcement court, at the request of the creditor, by a judgment issued after the parties have been summoned”.

By Decision No. 50/21 October 2024 of the High Court of Cassation and Justice, which is the subject of the present article, the Supreme Court has provided a solution to the notion of "full right", namely established, in the interpretation and application of the provisions of Article 628 paragraph 4 of the Code of Civil Procedure, referred to Article 1.535 of the Civil Code, whether they are incident and shall be applied by the enforcement court also in the case when the creditor requests late payment penalties established by agreement between the parties.

Keywords: enforceable title; interest, penalties or other amounts; failure to pay on due date; amounts rightfully due to the creditor; interest on arrears; default or penalty interest; penalty clause; enforcement court.

Introducere

Deși enumeră, în art. 644 alin. (1), participanții la executarea silită, conferind această calitate unei sfere largi de subiecte procesuale⁷, cât și instanței de executare⁸, art. 645 alin. (1) C. pr. civ. reglementează, fără echivoc, rolul esențial al părților în cea de a doua fază a procesului civil. Conform art. 645 alin. (1) C. pr. civ. sunt părți în executarea silită creditorul și debitorul.

Creditorul este subiectul activ al executării silite, în calitate de titular al unui drept susceptibil de a fi valorificat prin executare silită, constatat printr-un titlu executoriu, în condițiile legii. Legea are în vedere, pe de o parte, pe creditorul urmăritor – cel ce declanșează executarea silită, cât și, pe de altă parte, pe creditorii intervenienți care, pe parcursul executării silite, își depun titlurile de creanță în vederea participării la distribuirea sumelor realizate prin urmărire⁹.

Deoarece executarea silită este o parte a acțiunii civile, pentru a fi parte a acestei faze a procesului civil, creditorul trebuie să îndeplinească condițiile generale de exercițiu ale acțiunii civile, adică să justifice un interes, să aibă calitate procesuală activă și

⁷ Potrivit dispozițiilor art. 644 alin. (1) C. pr. civ. „Participanții la executarea silită sunt: 1. părțile; 2. terții garanți; 3. creditorii intervenienți; 4. instanța de executare; 5. executorul judecătoresc; 6. Ministerul Public; 7. agenții forței publice; 8. martorii asistenți, experții, interpreții și alți participanți, în condițiile anume prevăzute de lege”.

⁸ Din interpretarea literală a dispozițiilor art. 651 alin. (3) C. pr. civ. rezultă că instanța de executare soluționează cererile de încuviințare a executării silite, exercită controlul de legalitate asupra actelor de executare îndeplinite de organele de executare, prin intermediul contestației la executare și soluționează orice alte incidente apărute în cursul executării silite, cu excepția celor date de lege în competența altor instituții sau organe.

⁹ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil*, vol. 2, *Judecata în căile de atac. Proceduri speciale. Executarea silită*, Ed. Hamangiu, București, 2023, p. 459.

capacitate procesuală. Specific executării silite este faptul că dreptul (creanța) creditorului urmăritor trebuie să-I fie recunoscut acestuia printr-un titlu executoriu – hotărâre judecătorească sau alt înscris care, potrivit legii, constituie titlu executoriu, iar creanța pusă în executare să fie certă, lichidă și exigibilă. Această din urmă condiție este enunțată de art. 663 alin. (1) C. pr. civ. și este verificată de către instanța de executare cu ocazia încuviințării executării silite¹⁰.

Potrivit dispozițiilor alin. (2) al art. 663, creanța este *certă* atunci când existența ei neîndoielnică rezultă din însuși titlul executoriu; potrivit alin. (3) creanța este *lichidă*, atunci când obiectul ei este *determinat* (prin însuși titlul executoriu) sau *determinabil*, cu ajutorul elementelor cuprinse în însuși titlul executoriu, în acest ultim caz calculul urmând a fi făcut de către executorul judecătoresc prin încheiere, potrivit dispozițiilor alin. (5) al art. 663 C. pr. civ.¹¹. Această din urmă încheiere constituie titlu executoriu, fiind susceptibilă a fi atacată cu contestație la executare¹².

Într-o reglementare complexă, reunind în conținutul său nu mai puțin de 3 ipoteze distincte, art. 628 alin. (2)-(4) C. pr. civ., dezleagă modul de acordare/calcul al dobânzilor, penalităților, altor sume ce se cuvin creditorului, incluse sau neincluse în titlul executoriu, precum și a actualizării obligației principale¹³. Reglementarea de drept substanțial oferită de art. 1.516 C. civ., potrivit căreia „creditorul are dreptul la

¹⁰ Potrivit dispozițiilor art. 666 alin. (5) C. pr. civ. instanța poate respinge cererea de încuviințare a executării silite dacă creanța nu este certă, lichidă și exigibilă.

¹¹ G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil*, vol. 2 (...) op. cit., pp. 515-516.

¹² Art. 657 alin. (3) C. pr. civ. prevede că, dacă prin lege nu se dispune altfel, încheierile executorului judecătoresc se dau fără citarea părților, se comunică acestora, sunt executorii de drept și pot fi atacate numai cu contestație la executare.

¹³ După cum s-a arătat, în mod judicios, în literatura juridică, noua reglementare a conținutului art. 628 introdusă prin legea nr. 138 din 15 octombrie 2014 (*n.n.* pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe publicată în M. Of. nr. 753 din 16 octombrie 2014) este oportună pentru precizia reglementării. S-a arătat astfel că, în ceea ce privește modificarea adusă alin. (2) al articolului” legiuitorul a precizat în mod clar că dobânzile, penalitățile sau alte sume se cuvin creditorului, astfel încât și acestea pot forma obiect al executării silite. Deși această mențiune se subînțelegea și înainte de completarea textului, ea este oportună pentru precizia reglementării”; în ceea ce privește modificarea adusă alin. (3) al articolului”. Modificarea textului a fost impusă de interpretarea eronată, dar susținută de reglementarea anterioară a acestuia, în sensul că actualizarea valorii obligației principale stabilite în bani, indiferent de izvorul ei, se putea realiza de executorul judecătoresc numai dacă prin titlul executoriu nu au fost acordate dobânzi, penalități sau alte asemenea sume care să poată fi stabilite potrivit alin. (2). Prin noua formulare a textului se dă expresie regimului juridic diferit al celor două creanțe: despăgubiri și actualizare, care nu se suprapun și nu presupun o dublă reparație a prejudiciului cauzat. Astfel, dobânda reprezintă echivalentul suferit de creditor ca urmare a întârzierii în executarea obligației bănești, în timp ce actualizarea constituie aducerea valorii respectivei obligații la același nivel cu cel la care s-ar fi aflat la momentul la care debitorul trebuia să o îndeplinească. De menționat este că numai valoarea obligației principale stabilite în bani poate fi actualizată de către executorul judecătoresc în temeiul acestui text de lege, și nicidecum alte tipuri de obligații”. E. Oprina, I. Gârbuleț, *Legea nr. 138/2014 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă din 1 mai 2015*, Ed. Universul Juridic, București, 2015, pp. 35-36.

îndeplinirea integrală, exactă și la timp a obligației”, se corelează cu opțiunea legiuitorului de drept procesual de a adopta norme de executare care să-I asigure creditorului, ce a fost nevoit să recurgă la executarea silită, toate mijloacele necesare acoperirii integrale a prejudiciului cauzat, fie prin neexecutarea totală a obligației, fie prin executarea cu întârziere a acesteia.

Fără a ne opri asupra analizei detaliate a dispozițiilor alin. (2) și (3) ale art. 628 C. pr. civ.¹⁴, ce nu fac obiectul prezentării de față, vom analiza, în cele ce urmează, modul de interpretare și aplicare a alin. (4) al acestui articol, obiect al unei dezlegări recente oferite de Completul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Formularea problemei. Premisa aplicării alin. (4) al art. 628 C. pr. civ.

În cadrul general al reglementării, art. 628 prevede că „(2) În cazul în care prin titlul executoriu au fost stipulate ori acordate dobânzi, penalități sau alte sume, care se cuvin creditorului, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de executorul judecătoresc, potrivit legii. (4) Dacă titlul executoriu nu cuprinde dobânzi, penalități sau alte sume, însă ele se cuvin de plin drept creditorului, potrivit art. 1.535 C. civ. sau altor dispoziții legale speciale, acestea vor fi stabilite de către instanța de executare la cererea creditorului, prin încheiere dată cu citarea părților. (5) Pentru sumele stabilite prin aplicarea alin. (1)-(4), încheierea instanței de executare sau a executorului judecătoresc constituie titlu executoriu”.

Din interpretarea literală a dispozițiilor alin. (2) și (4) ale art. 628, rezultă că criteriul de distincție dintre cele două reglementări îl reprezintă existența titlului executoriu cu privire la *obligații accesorii* unei obligații principale stabilite în bani. În ipoteza enunțată de alin. (2) creditorul *deține titlu executoriu* nu doar pentru obligația principală, *ci și pentru obligațiile accesorii*. Astfel, stipularea sau acordarea de dobânzi, penalități sau alte sume ce se cuvin creditorului, s-a realizat prin însuși titlul executoriu, fără ca însă, în conținutul acestuia să se fi stabilit cuantumul exact al acestor sume. Aceste sume urmează a fi calculate de către executorul judecătoresc, potrivit legii, prin încheiere executorie, supusă unui eventual control de legalitate, la cererea debitorului, pe calea contestației la executare.

Or, premisa aplicării art. 628 alin. (4) C. pr. civ. este aceea că, deși pentru executarea obligației principale, creditorul *deține un titlu executoriu*, acesta *nu deține un astfel de*

¹⁴ Potrivit dispozițiilor art. 628 alin. (2) În cazul în care prin titlul executoriu au fost stipulate ori acordate dobânzi, penalități sau alte sume, care se cuvin creditorului, fără să fi fost stabilit cuantumul acestora, ele vor fi calculate de executorul judecătoresc, potrivit legii. (3) De asemenea, executorul judecătoresc, la cererea creditorului, poate actualiza valoarea obligației principale stabilite în bani, indiferent de izvorul ei, potrivit criteriilor cuprinse în titlul executoriu. În cazul în care titlul executoriu nu conține niciun asemenea criteriu, executorul judecătoresc va proceda, la cererea creditorului, la actualizare în funcție de rata inflației, calculată de la data când hotărârea judecătorească a devenit executorie sau, în cazul celorlalte titluri executorii, de la data când creanța a devenit exigibilă și până la data plății efective a obligației cuprinse în oricare dintre aceste titluri”. Pentru detalii asupra modului de interpretare, a se vedea G. Boroș, M. Stancu, *Drept procesual civil, vol. 2 (...)* op. cit., pp. 515-517; E. Hurubă, în I. Leș, C. Jugastru (coord.), *Tratat de drept procesual civil*, ed. a II-a revăzută și adăugită, vol. II, Ed. Universul juridic, București, 2020, p. 476.

titlu și pentru accesoriile obligației principale, sume (accesorii) ce sunt totuși datorate de plin drept creditorului pentru neexecutarea la timp a obligației principale. Aceste sume nu vor mai fi stabilite de către executorul judecătoresc în cadrul procedurii execuționale, ci de către instanța de judecată, la solicitarea creditorului, ce se pronunță prin încheiere data cu citarea părților.

În practica judiciară s-a apreciat, în mod uzual, că folosul practic pretins de reclamant nu există și, deci, condiția de exercițiu a acțiunii civile nu este îndeplinită, între alte ipoteze, și atunci când reclamantul poate să obțină recunoașterea dreptului pretins fără concursul instanței de judecată. Unul dintre aceste cazuri, valorificate jurisprudențial, este și acela în care reclamantul deține deja un înscris cu valoare de titlu executoriu ce cuprinde creanța – în întregul său (principală și accesorii) – pretinsă prin cererea de chemare în judecată și care poate fi adus la îndeplinire de bună-voie sau prin intermediul executorului judecătoresc. O astfel de ipoteză este cea prevăzută de art. 628 alin. (2) C. pr. civ., unde executorul judecătoresc emite o încheiere, cu valoare de titlu executoriu, pentru calcularea dobânzilor recunoscute deja prin titlul executoriu asupra debitului principal, fără să li se fi calculate cuantumul concret. Dimpotrivă, atunci când titlul executoriu nu cuprinde dobânzi, penalități sau alte sume, însă ele se cuvin de plin drept creditorului, intervenția instanței de executare se impune, aceasta din urmă desfășurând, în cadrul unei proceduri contencioase, o activitate de verificare a temeiniciei cererii¹⁵. Încheierea pronunțată de instanța de executare în condițiile acestui text de lege va fi supusă, în lipsa unei reglementări speciale, căii de atac a apelului, în termen de 10 zile de la comunicare, potrivit dispozițiilor art. 651 alin. (4) C. pr. civ.

De vreme ce, din analiza gramaticală a dispozițiilor alin. (4) al art. 628, competența de soluționare a stabilirii sumelor menționate revine instanței de executare, se desprinde cu necesitate ideea că procedura de executare silită trebuie să fi fost deja declanșată la cererea creditorului¹⁶ și ea să nu fi fost finalizată¹⁷. S-a mai arătat că, față de redactarea sa și finalitatea urmărită, sesizarea instanței de executare ar putea avea loc numai după încuviințarea executării silită. Pe de o parte, înainte de acest moment nu se poate vorbi despre o instanță de executare, iar, pe de altă parte, pentru că interesul stabilirii acestor sume se concretizează la momentul arătat. De altfel, instanța de executare astfel sesizată va stabili nu doar dobânzile curse deja, dar și modul în care vor curge în viitor, până la acoperirea debitului¹⁸.

¹⁵ Decizia nr. 1635/17.10.2023 pronunțată de secția civilă a ICCJ, disponibilă pe www.sintact.ro.

¹⁶ Cu titlu exemplificativ, sent. civ. nr. 21354/11.12.2024 pronunțată de Jud. sectorului 4 București; încheierea finală de dezinvestire din data de 10.12.204 a Jud. Sectorului 4 București disponibile pe rejust.ro.

¹⁷ Decizia nr. 1635/17.10.2023 pronunțată de secția civilă a ICCJ, disponibilă pe www.sintact.ro.

¹⁸ M. Dinu, R. Stanciu, *Executarea silită în noul Cod de procedură civilă*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 13.

Înțelesul și cuprinsul noțiunii „se cuvin de plin drept” din cuprinsul alin. (4) al art. 628 C. pr. civ.

Sub denumirea marginală „Daunele moratorii în cazul obligațiilor bănești” art. 1.535 C. civ. prevede că „(1) În cazul în care o sumă de bani nu este plătită la scadență, creditorul are dreptul la daune moratorii, de la scadență până în momentul plății, în cuantumul convenit de părți sau, în lipsă, în cel prevăzut de lege, fără a trebui să dovedească vreun prejudiciu. În acest caz, debitorul nu are dreptul să facă dovada că prejudiciul suferit de creditor ca urmare a întârzierii plății ar fi mai mic. (2) Dacă, înainte de scadență, debitorul datora dobânzi mai mari decât dobânda legală, daunele moratorii sunt datorate la nivelul aplicabil înainte de scadență. (3) Dacă nu sunt datorate dobânzi moratorii mai mari decât dobânda legală, creditorul are dreptul, în afara dobânzii legale, la daune-interese pentru repararea integrală a prejudiciului suferit”.

Evaluarea legală consacrată de textul de lege indicat se *circumscrie sferei obligațiilor care au ca obiect prestația de a da o sumă de bani*. După cum s-a arătat¹⁹, reglementarea evaluării legale se îmbină, în mod inevitabil cu evaluarea convențională a daunelor-interese moratorii. Astfel, în măsura în care cuantumul daunelor-interese pentru executarea cu întârziere a obligațiilor pecuniare a fost stabilit de părți, se va aplica acest nivel al despăgubirilor; dacă nu există nicio clauză contractuală referitoare la cuantumul daunelor-interese moratorii, se acordă despăgubiri în cuantumul prevăzut de lege – dobânda legală²⁰.

Daunele-interese moratorii se cuvin, în principiu, *din ziua scadenței obligației de plată*, iar creditorul nu trebuie să facă dovada existenței și întinderii prejudiciului²¹. Sub acest aspect, art. 1.535 alin. (1) C. civ. instituie prezumția că, ori de câte ori, un creditor a

¹⁹ L. Pop, I.-Fl. Popa, S.I. Vidu, *Tratat elementar de drept civil. Obligațiile conform noului Cod civil*, Ed. Universul juridic, București, 2021, p. 313.

²⁰ *Idem*, p. 314. În prezent, dobânda legală este stabilită prin O.G. nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, publicată în M. Of. nr. 607 din 29 august 2011, cu modificările ulterioare. Potrivit articolului 3 din O.G. nr. 13/2011 „(1) Rata dobânzii legale remuneratorii se stabilește la nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României, care este rata dobânzii de politică monetară stabilită prin hotărâre a Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României. 2) Rata dobânzii legale penalizatoare se stabilește la nivelul ratei dobânzii de referință plus 4 puncte procentuale. (2¹) În raporturile dintre profesioniști și între aceștia și autoritățile contractante, dobânda legală penalizatoare se stabilește la nivelul ratei dobânzii de referință plus 8 puncte procentuale. (3) În raporturile juridice care nu decurg din exploatarea unei întreprinderi cu scop lucrativ, în sensul art. 3 alin. (3) din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, rata dobânzii legale se stabilește potrivit prevederilor alin. (1), respectiv alin. (2), diminuat cu 20%. (4) Nivelul ratei dobânzii de referință a Băncii Naționale a României va fi publicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, prin grija Băncii Naționale a României, ori de câte ori nivelul ratei dobânzii de politică monetară se va modifica”.

²¹ În sensul că, pentru acordarea daunelor-interese moratorii în cazul obligațiilor pecuniare, în afara condiției pozitive (neexecutarea fără justificare a obligației până la momentul scadenței), există și două condiții negative (absența punerii în întârziere a debitorului și absența dovedirii prejudiciului de către creditor, sub rezerva daunelor-interese compensatori suplimentare din art. 1.535 alin. (3) C. civ.), a se vedea C.E. Zamșa, *Efectele obligațiilor civile*, Ed. Hamangiu, București, 2013, pp. 159-160.

fost lipsit de folosința unei sume de bani datorată de către debitor, el a suferit un prejudiciu. S-a arătat că, „pentru a putea înțelege specificitatea prejudiciului moratoriu, raportat la diversitatea ipotezelor în care creditorul percepe dobânzi moratorii, trebuie să se facă abstracție de orice date concrete care ar permite doar să se facă dovada prejudiciului variabil apreciat *in concreto*; trebuie să se țină seama doar de elementul a cărui prezență este absolut incontestabilă în toate situațiile vizate de art. 1.088 C. civ. (în prezent, art. 1.535 NCC) și anume că creditorul suferă întotdeauna o întârziere nejustificată în plata creanței sale care îl privează de potențialitatea cvasinelimitată de utilizări pe care o oferă un capital. Prejudiciul reparat prin dobânda legală constă, în fond, în pierderea unei șanse ale cărei condiții ar fi putut fi împlinite: se prezumă irefragabil că titularul capitalului a pierdut șansele de care ar fi dispus, cu plata la termen, de a uza de suma respectivă după bunul său plac. Este deci lipsit ilegal de dreptul său de a se bucura de o sumă de bani, în general, fără vreo referire la o anumită destinație. Ceea ce compensează dobânda moratorie este însăși întârzierea, făcând abstracție de orice alt element, ceea ce este posibil de a se numi *pretium temporis*. Se precizează astfel particularitatea obligațiilor monetare, sub aspectul neexecutării: contrar dreptului comun, unde este necesară dovedirea unui prejudiciu pentru a obține reparația, întârzierea este aici ea însăși o valoare ce deschide dreptul la indemnizare”²².

Pot fi cuprinse în sintagma enunțată de art. 628 alin. (4) C. pr. civ. de „dobânzi, penalități și alte sume, *ce se cuvin de drept creditorului*, în temeiul art. 1.535 C. civ.” următoarele sume (n.n. – enumerarea este exemplificativă, în raport de faptul că textul de aplică oricărei obligații bănești, indiferent de izvorul acesteia, nu putem pretinde a acoperi întreaga arie de aplicare a art. 1.535 C. civ.):

– *dobânzile prevăzute de art. 1.788 C. civ. în materia locațiunii*. Potrivit art. 1.788 alin. (3) „Dacă, după încheierea contractului, se ivește nevoia unor reparații care sunt în sarcina locatorului, iar acesta din urmă, deși încunoștințat, nu începe să ia de îndată măsurile necesare, reparațiile pot fi făcute de locatar. În acest caz, locatarul este dator să plătească, în afara sumelor avansate de locatar, *dobânzi socotite de la data efectuării cheltuielilor*”;

– *dobânzile prevăzute de art. 1.897 C. civ. în materie societară*. Potrivit art. 1.897 alin. (1) „Asociatul care aporțează o creanță răspunde pentru existența creanței la momentul aportului și încasarea acesteia la scadență, fiind obligat să acopere cuantumul acesteia, *dobânda legală care începe să curgă de la scadență și orice alte daune ce ar rezulta, dacă creanța nu se încasează în tot sau în parte*”;

– *dobânzile prevăzute de art. 2.020 C. civ. în materia mandatului*. Potrivit dispozițiilor art. 2.020 C. civ. „Mandatarul datorează *dobânzi* pentru sumele întrebuințate în folosul său începând din ziua întrebuințării, iar pentru cele cu care a rămas dator, din ziua în care a fost pus în întârziere”;

– *dobânzile prevăzute de art. 2.025 C. civ. în materia mandatului*, potrivit căruia „(1) În lipsa unei convenții contrare, mandantul este obligat să pună la dispoziția mandatarului mijloacele necesare executării mandatului. (2) Mandantul va restitui mandata-

²² M. Dumitru, *Obiectul creanței de dobândă moratorie*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai* nr. 2/2010, p. 4.

rului cheltuielile rezonabile avansate de acesta din urmă pentru executarea mandatului, împreună cu dobânzile legale aferente, calculate de la data efectuării cheltuielilor”;

– *dobânzile calculate la sumele acordate în temeiul dispozițiilor art. 1.386 alin. (1) C. civ. De lege lata*, dreptului la reparație prevăzut de art. 1.386 C. civ., îi sunt aplicabile de la data nașterii sale, adică din ziua cauzării prejudiciului, toate dispozițiile legale privind executarea, transmisiunea, transformarea și stingerea obligațiilor, concluzie ce rezultă din corelarea alin. (1) și alin. (2) ale art. 1.381 C. civ. Potrivit art. 1.386 alin. (1) C. civ., repararea prejudiciului se face în natură, prin restabilirea situației anterioare, iar dacă aceasta nu este cu puțință ori dacă victima nu este interesată de reparația în natură, prin plata unei despăgubiri, stabilite prin acordul părților sau, în lipsă, prin hotărâre judecătorească. Corelând dispozițiile legale menționate, cu cele ale art. 1.535 C. civ., rezultă că, aplicând regula generală, dreptului la reparație prin plata unei despăgubiri îi sunt aplicabile, de la data producerii prejudiciului, dispozițiile art. 1.535 C. civ., daunele moratorii fiind datorate *de la scadență, adică de la data producerii prejudiciului*. De altfel, concluzia menționată se conciliază cu soluția adoptată de legiuitor cu privire la reperul temporal relevant pentru stabilirea despăgubirii, acesta fiind reprezentat de data producerii prejudiciului, potrivit art. 1.386 alin. (2) C. civ., urmând ca intervalul de timp de la data producerii prejudiciului și până la data executării obligației de despăgubire să fie acoperit, din perspectiva indemnizării creditorului, *prin acordarea dobânzii legale penalizatoare reglementată de O.G. nr. 13/2011*²³.

*Soluția este identică și sub aspectul acordării sumelor cu titlu de despăgubiri pentru daunele morale rezultate în urma antrenării răspunderii civile delictuale. În ceea ce privește însă data de la care se acordă dobânzile penalizatoare cuvenite de drept victimei prejudiciului, acesta nu mai este data scadenței, ci cea a rămânerii definitive a hotărârii judecătorești prin care se stabilește cuantumul despăgubirilor*²⁴.

²³ Hotărâre nr. 1400/2024 din 30.12.2024 pronunțată de Trib. Constanța, cod RJ 4e7g22256 (<https://www.rejust.ro/juris/4e7g22256>).

²⁴ Sub acest aspect ne raliem opiniei susținute cu majoritate de participanții la întâlnirea președinților secțiilor civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție și Curților de Apel, în care au fost dezbătute probleme de drept ce au generat practică judiciară neunitară în materie civilă, care a avut loc în perioada 23-24 septembrie 2024, la București. Astfel, sesizată de C. Ap. Cluj asupra chestiunii de drept a datei de la care poate fi acordată dobânda legală penalizatoare în cazul despăgubirilor pentru daune morale, în interpretarea dispozițiilor art. art. 252, art. 253, art. 1.381, art. 1.385, art. 1.386 alin. (1), art. 1.391, art. 1.535 C. civ., art. 1 alin. (3) din O.G. nr. 13/2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar, s-a reținut că „Problema refuzului instanțelor de a acorda dobânzi moratorii de la data nașterii dreptului la reparație, pe motiv că nu erau întrunite toate calitățile cerute creanței pentru curgerea dobânzii moratorii și a stabilirii momentului de la care creanța purta asupra unei sume de bani a fost amplu disputată atât în doctrina românească” (e citată sub acest aspect M. Dumitru, *Regimul juridic al dobânzii moratorii*, Ed. Universul Juridic, București, 2010, p. 92 și urm), dar și în cea franceză (se realizează trimiterea la G. Viney, P. Jourdain, *Les conditions de la responsabilité*, ed. a 3-a, LGDJ, Paris 2006, p. 615 și urm., *apud* M. Dumitru, *op. cit.*, p. 92; V. David, *Les intérêts de sommes d'argent, thèse*, LGDJ, Paris, 2005, p. 208, F. Gréau, *Recherche sur les intérêts moratoires*, pp. 346-347). S-a arătat că, din interpretarea *a fortiori* a dispozițiilor art. 1.386 alin. (1) și (2) cu art. 1.391 alin. (3) C. civ., rezultă că „din dispoziția legală menționată că în această situație particulară, a compensațiilor pentru prejudicii